

СЛУЖБА ЗОВНІШНЬОЇ РОЗВІДКИ УКРАЇНИ

вул. Нагірна, 24/1, м. Київ, 04107, тел. (044) 481-69-95, телефакс (044) 481-62-52

18.10.2014

до № 5/1/5752/17

Конституційний Суд України

01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

про офіційне тлумачення положень пункту 7 частини першої статті 3, пункту 3 частини другої статті 3, частини третьої статті 4, підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади" у взаємозв'язку із частиною 2 статті 1 Закону України "Про очищення влади", а також статті 19 Конституції України у взаємозв'язку із зазначеними положеннями Закону України "Про очищення влади" та статтею 64 Конституції України.

Служба зовнішньої розвідки України, яка діє як державний орган на підставі Закону України "Про Службу зовнішньої розвідки України", відповідно до пункту 2 статті 150 Конституції України, пункту 4 статті 13, статей 39, 41, 93 Закону України „Про Конституційний Суд України” звертається до Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положень пункту 7 частини першої статті 3, пункту 3 частини другої статті 3, частини третьої статті 4, підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади" у взаємозв'язку із частиною 2 статті 1 Закону України "Про очищення влади" (від 16 вересня 2014 року № 1682-VII, Голос України, 15.10.2014, № 198) у взаємозв'язку із частиною 2 статті 1 цього ж Закону України, а також статті 19 Конституції України (щодо обов'язку органів державної влади та їх посадових осіб діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України) у взаємозв'язку із зазначеними положеннями Закону України "Про очищення влади" та статтею 64 Конституції України (щодо заборони обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, крім випадків, передбачених Конституцією України).

Підставою для даного конституційного подання є практична необхідність у роз'ясненні та офіційній інтерпретації зазначених положень Конституції України та Закону України "Про очищення влади" у зв'язку з тим, що їх

застосування керівником Служби зовнішньої розвідки України без точного розуміння їх правового змісту може призвести до суттєвих порушень конституційних прав громадян – співробітників Служби зовнішньої розвідки України, щодо яких вони застосовуватимуться.

Зазначена необхідність обґрунтовується таким.

1. Підпунктом 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади" встановлено, що впродовж десяти днів з дня набрання чинності цим Законом керівник органу (орган), до повноважень якого належить звільнення та/або ініціювання звільнення з посади осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 цього Закону, на основі критеріїв, визначених частиною першою статті 3 цього Закону, на підставі відомостей, наявних в особових справах цих осіб, звільняє цих осіб з посад або надсилає керівнику органу (органу), до повноважень якого належить звільнення з посади таких осіб, відповідні документи для їх звільнення не пізніше ніж на 10 робочий день з дня отримання таких документів.

При цьому, у підпункті 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади" не уточнюється, яку саме посаду на момент прийняття рішення про звільнення має займати особа, до якої застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 цього Закону, на основі критеріїв, визначених частиною першою статті 3 цього Закону (посаду, визначену у частині першій статті 3; посаду, визначену у пунктах 1-10 статті 2; іншу посаду, звільнення з якої належить до повноважень керівника відповідного органу), що створює загрозу здійснення незаконного звільнення.

2. Пунктом 7 частини першої статті 3 та пунктом 3 частини другої статті 3 Закону України "Про очищення влади" вимагається застосування заборони, передбаченої частиною третьою статті 1 цього Закону до осіб, які протягом визначених періодів обіймали посаду (посади) керівника, заступника керівника самостійного структурного підрозділу центрального органу (апарату) Служби зовнішньої розвідки України.

Єдиним законодавчим актом, яким визначається загальна структура Служби зовнішньої розвідки України є Закон України "Про Службу зовнішньої розвідки України" (від 01 грудня 2005 року, № 3160-IV, Відомості Верховної Ради України, 2006, № 8 (24.02.2006), ст. 94), статтею 5 якого визначено, що Служба зовнішньої розвідки України має таку загальну структуру: апарат управління Служби зовнішньої розвідки України; підрозділи агентурної та технічної розвідки, оперативно-технічні, інформаційно-аналітичні, власної безпеки; підрозділи забезпечення; навчальні заклади та науково-дослідні установи. Для виконання покладених на неї завдань Службою зовнішньої розвідки України можуть створюватися територіальні підрозділи в межах затвердженої загальної чисельності. Організаційна структура Служби зовнішньої розвідки України визначається Президентом України.

Організаційну структуру Служби зовнішньої розвідки України затверджено Указом Президента України від 27 квітня 2012 року № 292-4т (зі змінами, внесеними Указом Президента України від 14 травня 2014 року № 470-12т) у повній відповідності до визначеної Законом загальної структури.

При цьому, ні у Законі України "Про Службу зовнішньої розвідки України", ні у зазначеному акті Президента України *не вживаються* поняття "центральный орган Служби зовнішньої розвідки України", "апарат Служби зовнішньої розвідки України", "самостійний структурний підрозділ Служби зовнішньої розвідки України", що унеможлиблює чітке визначення можливості застосування до осіб критеріїв, передбачених пунктом 7 частини першої статті 3 та пунктом 3 частини другої статті 3 Закону України "Про очищення влади".

3. Підпунктом 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади" встановлено, що впродовж десяти днів з дня набрання чинності цим Законом керівник органу (орган), до повноважень якого належить звільнення та/або ініціювання звільнення з посади осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 цього Закону, *на основі критеріїв, визначених частиною першою статті 3 цього Закону*, на підставі відомостей, наявних в особових справах цих осіб, звільняє цих осіб з посад або надсилає керівнику органу (органу), до повноважень якого належить звільнення з посади таких осіб, відповідні документи для їх звільнення не пізніше ніж на 10 робочий день з дня отримання таких документів.

Відповідно до частини третьої статті 4 Закону України "Про очищення влади" подання заяви (особою яка перебуває на посаді, визначеній у пунктах 1 - 10 частини першої статті 2 цього Закону), у якій особа повідомляє про те, що до неї застосовується заборона, зазначена у частині *третьій* або *четвертій статті 1 цього Закону*, є підставою для звільнення особи із займаної посади не пізніше як на третій день після подання такої заяви та застосування до неї відповідної заборони.

Згідно з частиною другою статті 1 Закону України "Про очищення влади" очищення влади (люстрація) здійснюється з метою недопущення до участі в управлінні державними справами осіб, які *своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, підрив основ національної безпеки і оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини*, і ґрунтується на принципах: верховенства права та законності; відкритості, прозорості та публічності; *презумпції невинуватості; індивідуальної відповідальності*; гарантування права на захист.

Пунктом 7 частини першої статті 3 та пунктом 3 частини другої статті 3 Закону України "Про очищення влади" до критеріїв, за якими застосовується заборона, передбачена *частиною третьою статті 1* цього Закону, віднесено обіймання особою протягом визначених періодів посади (посад) керівника,

заступника керівника самостійного структурного підрозділу центрального органу (апарату) Служби зовнішньої розвідки України.

Основні завдання та повноваження Служби зовнішньої розвідки України визначаються Законом України "Про розвідувальні органи України" (від 22 березня 2001 року № 2331-III, Відомості Верховної Ради України, 2001, № 19 (11.05.2001), ст. 94). Серед цих завдань та повноважень відсутні такі, що передбачають здійснення владних, правоохоронних або контролюючих функцій, а об'єктом розвідувальної діяльності визначається зовнішні загрози національній безпеці України та відомості про реальні та потенційні можливості, плани, наміри і дії іноземних держав, організацій та окремих осіб, що запобігає безпосередній участі Служби зовнішньої розвідки України у формуванні та реалізації внутрішньої політики держави, та виключає можливість вчинення її посадовими особами дій чи бездіяльності, спрямованих на узурпацію державної влади будь-якою особою або протиправне порушення прав і свобод громадян України.

Структурні підрозділи Служби зовнішньої розвідки України створюються на підставі статті 5 Закону України "Про Службу зовнішньої розвідки України" (від 01 грудня 2005 року, № 3160-IV, Відомості Верховної Ради України, 2006, № 8 (24.02.2006), ст. 94), якою визначено, що Служба зовнішньої розвідки України має таку загальну структуру: апарат управління Служби зовнішньої розвідки України; підрозділи агентурної та технічної розвідки, оперативно-технічні, інформаційно-аналітичні, власної безпеки; підрозділи забезпечення; навчальні заклади та науково-дослідні установи, а організаційна структура Служби зовнішньої розвідки України визначається Президентом України (Указ Президента України від 27 квітня 2012 року № 292-4т (зі змінами, внесеними Указом Президента України від 14 травня 2014 року № 470-12т)).

Відповідно до зазначеної структури у складі Служби зовнішньої розвідки України функціонують 22 структурні підрозділи, з числа яких 16 здійснюють технічне, правове, інформаційне та інші види забезпечення розвідувальної діяльності, що обумовлюється специфікою її організації. При цьому, структурні підрозділи Служби (крім навчального закладу) не мають статусу юридичної особи, не є розпорядниками бюджетних коштів будь-якого рівня, а керівники (заступники керівників) цих підрозділів не мають права на видавання будь-яких нормативно-правових чи розпорядчих актів чи прийняття рішень, що виходять за межі дисциплінарних повноважень чи питань внутрішньої організації роботи підрозділів.

З огляду на те, що професійна діяльність у сфері зовнішньої розвідки не має аналогів у інших сферах суспільних відносин, а прийняття на службу до розвідувального органу обумовлюється відповідністю особи жорстким критеріям щодо її ділових, моральних та інших якостей й потребує тривалого вивчення та перевірки, призначення осіб на посади керівного складу як правило здійснюється у порядку просування по службі, внаслідок чого абсолютна

більшість керівників (заступників керівників) структурних підрозділів Служби зовнішньої розвідки України не є ставлениками "режиму Януковича" чи будь-якої іншої особи, набували досвіду розвідувальної діяльності та її забезпечення протягом всього періоду функціонування незалежної національної розвідки.

Таким чином вбачається, що відповідно до критеріїв, передбачених пунктом 7 частини першої статті 3 та пунктом 3 частини другої статті 3 Закону України "Про очищення влади", під дію заборони, зазначеній в частині третій статті 1 цього Закону, *формально підпадають*, у тому числі, особи, які своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю *не здійснювали* (не сприяли) та *не мали об'єктивної можливості здійснювати* (сприяти здійсненню) заходів, спрямованих на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, підбив основ національної безпеки і оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини, тому застосування щодо них вказаної заборони *не відповідає меті і принципам* Закону України "Про очищення влади", зазначеним у частині другій статті 1 цього Закону.

4. Основою правової регламентації діяльності державних органів та їх посадових осіб є Конституція та закони України.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30 (23.07.96), ст.141) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені *Конституцією* та законами України.

Як вбачається з аналізу положень пункту 7 частини першої статті 3, пункту 3 частини другої статті 3, частини третьої статті 4, підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади", їх застосування у спосіб та у порядку, передбачених цим Законом, створюють передумови для прийняття рішень, які обмежують конституційні права громадян, гарантовані, зокрема: статтею 38 ("громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби"), статтею 43 ("кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується; держава ... гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності; громадянам гарантується захист від незаконного звільнення), статтею 58 ("ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення"), статтею 61 ("юридична відповідальність особи має індивідуальний характер").

Водночас, відповідно до частини першої статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, *передбачених Конституцією України*.

Таким чином, у разі прийняття Головою Служби зовнішньої розвідки України рішень, пов'язаних із обмеженням вказаних прав, такі рішення будуть здійснені *на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачений законами України, проте у спосіб, що не передбачений Конституцією України*.

Враховуюючи наведене, керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 13, 39, 41, 93 Закону України „Про Конституційний Суд України”, - просимо:

Конституційний Суд України дати офіційне тлумачення:

1) підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади" (від 16 вересня 2014 року № 1682-VII, Голос України, 15.10.2014, № 198) у контексті такого питання:

яку, за метою законодавця, посаду (категорію посад) має займати особа, до якої застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 Закону України "Про очищення влади", на основі критеріїв, визначених частиною першою статті 3 цього Закону, щоб підлягати звільненню з цієї посади на підставі пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади";

2) пункту 7 частини першої статті 3 та пункту 3 частини другої статті 3 Закону України "Про очищення влади" (від 16 вересня 2014 року № 1682-VII, Голос України, 15.10.2014, № 198) у контексті такого питання:

посади керівників (заступників керівників) яких саме категорій підрозділів Служби зовнішньої розвідки України (з огляду на визначену законодавством її загальну та організаційну структуру) мав на увазі законодавець, визначаючи критерії застосування заборони у пункті 7 частини першої та пункті 3 частини другої статті 3 Закону України "Про очищення влади";

3) підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень та частини третьої статті 4 Закону України "Про очищення влади" (від 16 вересня 2014 року № 1682-VII, Голос -України, 15.10.2014, № 198) у взаємозв'язку із частиною 2 статті 1 цього ж Закону у контексті такого питання:

чи мав на увазі законодавець, що Голова Служби зовнішньої розвідки України як керівник органу, до повноважень якого належить звільнення та/або ініціювання звільнення з посади осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 Закону України "Про очищення влади", при прийнятті рішень про звільнення таких осіб відповідно до частини третьої статті 4 та підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про очищення влади" має керуватися крім критеріїв, передбачених пунктом 7 частини першої статті 3 та пунктом 3 частини другої статті 3 Закону України "Про очищення влади", також відповідністю прийнятого рішення меті та принципам очищення влади (люстрації), закріпленими у частині другій статті 1 цього Закону;

4) положень статті 19 Конституції України (від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30 (23.07.96), ст. 141) щодо обов'язку органів державної влади та їх посадових осіб діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України у взаємозв'язку із положеннями підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень та частини третьої статті 4 Закону України "Про очищення влади" (від 16 вересня 2014 року № 1682-VII, Голос України, 15.10.2014, № 198), а також статтею 64 Конституції України (щодо заборони обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, крім випадків, передбачених Конституцією України) у контексті такого питання:

чи має, за змістом статті 19 Конституції України, Голова Служби зовнішньої розвідки України при прийнятті рішень про звільнення осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 Закону України "Про очищення влади", керуватися виключно вимогами цього Закону, незалежно від того, що прийняття таких рішень може порушувати (обмежувати) окремі конституційні права громадян у спосіб, не передбачений статтею 64 Конституції України.

З огляду на передбачені Законом України "Про очищення влади" обмежені строки для реалізації положень, щодо яких необхідне офіційне тлумачення, просимо розглянути питання про визнання конституційного провадження за цим конституційним поданням невідкладним відповідно до статті 57 Закону України "Про Конституційний Суд України".

Для участі в конституційному провадженні за цим конституційним поданням уповноважується Лісовий Костянтин Васильович, заступник Голови Служби зовнішньої розвідки України (04107, м. Київ, вул. Нагірна, 24/1).

Додаток:

1. Витяг із Закону України "Про очищення влади" від 16 вересня 2014 року № 1682-VII.
2. Витяг із Конституції України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
3. Витяг із Закону України "Про Службу зовнішньої розвідки України" від 01 грудня 2005 року, № 3160-IV.
4. Витяг із Закону України "Про розвідувальні органи України" від 22 березня 2001 року № 2331-III.

Голова Служби зовнішньої
розвідки України

В.Гвоздь

Згідно
наказу РСО
№ 31
на рахунок
= В. Рудені =
18.10.2014 п.